

Lifao terug te eisen. Het verbod eveneens de vaart tussen Banda en Timor, niet alleen, zoals reeds in de generale missive van 31 december 1765 is geschreven, omdat er daartoe slechts in uiterste nood is overgegaan, maar ook, zoals de gouverneur en secunde [fol. 751] in hun aparte brief opmerkten, omdat men voor het verhinderen van smokkel op de fiscaal moet bouwen. Dat bestuur vindt het overigens vanzelfsprekend dat het met alle dienaren zijn plicht doet. Deze vaart dient uitsluitend om de perkeniers goedkoop aan slaven te helpen. Daarom heeft men ter bevordering van de verbouw van specerijen en om de beheerders bij de sobere omstandigheden te helpen weer 67 slaven gezonden om tegen de inkoopsprijs aan wie ze het meest nodig hebben te verkopen. De Compagnie neemt het risico van hun sterven onderweg of bij aankomst voor haar rekening. Het is tegen het voorschrift dat het bestuur slaven bij loting verdeelt. Er zullen 150 slaven uit Timor gevraagd worden, die het komende jaar uit Batavia naar Banda gestuurd zullen worden.)

Zoo zeer als ons middelerwijl met leetwezen te vooren gekomen is dat de perkeniers bij den laatsten oogst veel nadeel geleden hebben, alzo door het voorschreven onstuimig weer veel nooten half rijp afgevallen en wel duizend oude- en jonge bomen tegen den aardbodem geslagen zijn. Zoo aangenaam was 't ons daarentegen dat des ongeagt veele van die lieden (en die dus de aan haar bewezen wordende assistentie beantwoorden) kapitaale verbeteringen aan haare woningen, de noten combuizen en rook parra' s gedaan hadden. Terwijl wij, hoe zeker het ook is dat den leverancier zijn voordeel vind in veel vrugten te verzamelen, echter mits de schraale aanbrenge van foelij in tegenstelling van de noten nu eenige jaaren na den anderen, en 'tgene ons eenigzints agterdogtigt maakt dat geen behoorlijke oplettendheid op de juiste tijd van 't inzamelen geslagen word, de nodige recommandatiën deswegens gedaan hebben.

Fol. 752r-v.

(Met passende woorden is geklaagd dat het reeds in 1764 uit Batavia gegeven bevel [fol. 753] om de specerijperken te taxeren tot nu toe niet is opgevolgd. Er is opnieuw bevolen er onverwijld aan te voldoen. Compagnies perk Bejouw leverde in 1765/66 slechts 1448 lb foelie en 13.050 lb nootmuskaat op, waardoor er inclusief toevallige uitgaven een verlies van f 1563 op is gemaakt. Men is niet tevreden met het voorstel van het bestuur het niet langer aan te houden, omdat het de laatste zeven jaar gemiddeld winst heeft opgeleverd en dat dit bij goed beheer van dit perk verwacht mag worden. Als dat op den duur voordeliger is, kunnen de vervallen bamboevertrekken voor de slaven in steen worden opgetrokken. [fol. 754] Dat moet wel zo zuinig mogelijk geschieden. Ook als er minder belangrijke voorstellen betreffende de gebouwen en vestingwerken gedaan worden, moeten die zijn voorzien van tekeningen en een begroting. Hoewel die ontbreken bij het voorstel op Bejouw een pakhuys te bouwen voor 200 à 300 last rijst, is het toch goedgekeurd, omdat Banda-Neira steeds erger wordt bedreigd door de nabijgelegen vulkaan en verdere correspondentie veel tijd zal vergen. Men moet wel op de kosten letten. Banda-Neira is overigens door de natuurlijke omstandigheden goed beschermd tegen een vijandelijke invasie. [fol. 755] Maar de lava kan er wel eens heen stromen, de gehele doorvaart afsluiten en, als God het niet verhoedt, alles vernielen. Daarom is het op uitdrukkelijk verzoek van het bestuur toegestaan om, ter bescherming van levensmiddelen en handelswaar en als een vluchtplaats voor het personeel, de logie te Lonthoir met de pak- en woonhuizen zover als nodig te herstellen. Maar het herstel van de daarbij gelegen, maar slecht gesitueerde post Hollandia is niet noodzakelijk. Hoewel men zegt dat de kosten daarvan niet hoog zullen zijn, is er toch eerst een tekening en een begroting van gevraagd. [fol. 756] Het is positief dat door snel werken alle schade van de aardbeving in 1763 is hersteld. Daar aanbesteding van het herstel door particulieren van de vervallen kerk op Pulau Ai bij gebrek aan werkvolk is mislukt, mogen Compagnies ambachtslieden dit werk uitvoeren en kunnen de daarvoor ingezamelde gelden, voor zover ze niet toereikend zijn, met een lening uit het Neirase kerkenfonds worden aangevuld. Men is tevreden dat het bestuur de verbetering van de djatiplantage op Pulau Run niet verwaarloost, maar er is wel op aangedrongen hierbij wat meer ijver te betonen, opdat Compagnies